

5. Služby sociálního zabezpečení

Obecně

Systém sociálního zabezpečení v Irsku poskytuje řadu rodinných a finančních příspěvků a dalších služeb. Tyto služby jsou určeny pro osoby se speciálními potřebami – např. pro nezaměstnané, rodiny, tělesně postižené a opatrovníky. Dávky sociálního zabezpečení spadají pod tři kategorie:

- Příspěvkové dávky jsou k dispozici každému, kdo uhradil konkrétní sumu příspěvků na sociální pojištění ze mzdy (Pay Related Social Insurance - PRSI) v průběhu jejich zaměstnání, a zda na tyto dávky budete mít nárok závisí na zaplacení stanovené sumy příspěvků na PRSI.
- Nepříspěvkové dávky vycházejí z vašich osobních a rodinných podmínek. V tomto případě musíte podstoupit zjištění majetkových poměrů a musíte mít obvyklé bydliště v Irsku. Na základě toho se zjistí, zda váš příjem je pod jistou úroveň. Tato úroveň závisí na konkrétních programech a na vašich rodinných podmínkách.
- Další dávky, jako je přídavek na dítě (Child Benefit), cestovné zdarma (Free Travel) a grant na doplňkovou péči (Respite Care Grant), nejsou závislé na příspěvcích na PRSI nebo vašich majetkových poměrech. Nicméně, i v těchto případech je nutné splnit jisté podmínky, např. obvyklé bydliště v Irsku v případě přídavku na dítě.

O dávky sociálního zabezpečení může požádat kdokoli, pokud splňuje všechny

příslušné podmínky. Vaší povinností je informovat ministerstvo o veškerých změnách vaší situace, které by mohly mít vliv na váš nárok na příslušné dávky, např. pokud váš partner nastoupí do zaměstnání nebo pokud změníte bydliště. V této příručce můžeme poskytnout pouze stručný přehled některých základních dávek sociálního zabezpečení.

Další informace

**Department of Social & Family Affairs –
Ministerstvo sociálních a rodinných
záležitostí**

Webové stránky: www.welfare.ie

Podmínka obvyklého bydliště

Podmínku obvyklého bydliště musíte splnit v případě některých nepříspěvkových dávek a v případě přídavků na dítě. Tato podmínka platí od 1. května 2004 a vztahuje se na všechny žadatele bez rozdílu národnosti. Tato podmínka se odkazuje na „Common Travel Area“ (Oblast běžného pohybu), do které spadá Irsko, Velká Británie, Ostrovy v průlivu La Manche a Isle of Man.

Tuto podmínku pravděpodobně splňujete, pokud:

- Jste strávili celý svůj život v Oblasti běžného pohybu
- Pokud jste zde žili poslední dva roky nebo déle, pracovali jste zde a nyní žijete v Irsku
- Pokud jste žili v Oblasti běžného pohybu po dobu dvou let nebo déle, následně se přestěhovali do Irska a máte v úmyslu se v Irsku trvale usídlit.

Nicméně, pokud jste zde strávili kratší dobu, ale můžete uspokojivě prokázat svůj záměr trvale se v Irsku usadit, např. pokud jste zde zakoupili dům nebo zde máte rodinu, můžete být rovněž považováni za osobu s obvyklým bydlištěm v Irsku, protože každý případ je posuzován individuálně.

Sociální pojištění a předpisy EU

Předpisy EU se vztahují na osoby, které cestují a pracují v rámci Evropské hospodářské oblasti (EHS). Tyto předpisy umožňují pracovníkům kombinovat období, kdy platili sociální pojištění v kterékoli ze zemí EHS, a získat tak nárok na sociální dávky či důchod. Předpisy EU zajišťují, že pokud pracujete ve kterékoli ze zemí EHS, dostane se vám stejné sociální péče jako státnímu příslušníkovi dané země. Období, kdy jste hradili sociální pojištění v zemích EHS, můžete využít k získání nároku na dávky ze sociálního zabezpečení pro vás i vaši rodinu v Irsku.

Příspěvek a asistence pro uchazeče o zaměstnání

Pokud nemáte zaměstnání, můžete mít nárok na dávky pro uchazeče o zaměstnání. Existují dva typy dávek: příspěvek pro uchazeče o zaměstnání a asistence pro uchazeče o zaměstnání. Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma typy je to, že příspěvek vychází z vašich příspěvků na PRSI, kdežto asistence se zakládá na zjištění vašich majetkových poměrů. Pokud jste v Irsku nikdy nepracovali nebo jste doposud neuhradili dostatečnou sumu sociálního pojištění (PRSI), nemáte nárok na příspěvek pro uchazeče o zaměstnání. Asistence pro uchazeče o zaměstnání závisí na zjištění

vašich majetkových poměrů, to znamená, že budou zváženy veškeré vaše vlastní příjmy i příjmy vašeho partnera.

Nárok na tyto dávky mají pouze nezaměstnané osoby mladší než 66 let, které musí být způsobilé a ochotné nastoupit do zaměstnání na plný úvazek a musí aktivně hledat zaměstnání. Při žádání o tyto dávky byste měli kontaktovat vaši místní správu sociálního zabezpečení a vzít s sebou svůj rodný list nebo pas, účet vaší domácnosti a pokud jste před tímto obdobím nezaměstnanosti pracovali, váš formulář „P45“ nebo dopis od vašeho původního zaměstnavatele potvrzující, že zde již nepracujete, a důvody ukončení pracovního poměru. Je důležité zažádat o dávky pro uchazeče o zaměstnání co možná nejdříve (nejlépe první den vaší nezaměstnanosti), i kdyžž nemáte všechny potřebné dokumenty.

Pokud jste byli před přestěhováním do Irska nezaměstnaní ve vaší zemi, můžete mít možnost převést vaše platby dávek do Irska za předpokladu, že se na vaši zemi vztahují předpisy EU.

Přídavek na dítě

Tato dávka je k dispozici všem rodičům nebo poručníkům bez ohledu na jejich příjmy nebo příspěvky na PRSI za předpokladu, že splňují podmínku obvyklého bydliště. Výše tohoto příspěvku závisí na počtu dětí a tento příspěvek je vyplácen měsíčně, dokud dítě nedosáhne 16 let věku (nebo 18 let věku, pokud se dítě vzdělává v denním studiu nebo je postižené).

Přídavek na dítě se obvykle vyplácí matce (nebo nevlastní matce) dítěte, pokud dítě žije s matkou nebo nevlastní matkou v jedné domácnosti. Pokud dítě žije v jedné

domácnosti s otcem nebo nevlastním otcem, příspěvek na dítě může být vyplácen jemu. Pokud dítě nežije v jedné domácnosti se svými rodiči nebo jej rodiče nevyživují, příspěvek na dítě může být vyplácen osobě, která se ve skutečnosti o dítě stará.

Všichni pracovníci ze zemí EU i z jiných zemí mají nárok na příspěvek na dítě. Pracovníci ze zemí EU mají nárok na tento příspěvek i v případě, že jejich dítě nemá bydliště v Irsku. Pracovníci ze zemí mimo EU musí pobývat v Irsku se svými dětmi, aby měli na příspěvek na dítě nárok.

Příspěvek na péči o malé děti

Roční příspěvek na péči o dítě je vyplácen čtvrtletně za každé dítě mladší 6 let. Tyto dávky jsou vypláceny všem osobám, které mají nárok na příspěvek na dítě.

Účelem těchto dávek je přispět rodinám na náklady spojené s výchovou dětí. O příspěvek na péči o malé děti se nemusí žádat na zvláštním formuláři.

Tyto dávky vám budou vypláceny automaticky, pokud dostáváte příspěvek na dítě, dokud vaše dítě nedosáhne 6 let věku.

Příspěvek pro rodiny s jedním rodičem

Příspěvek pro rodiny s jedním rodičem slouží jako pomoc mužům či ženám, kteří vychovávají dítě nebo děti bez podpory jejich partnera (např. svobodní rodiče, ovdovělí, rozvedení, odloučení, rodiče, jejichž partner je ve vězení atd.). Tyto dávky závisí na zjištění majetkových poměrů a jsou k dispozici pouze osobám, které mají bydliště v Irsku, jsou hlavním opatrovníkem alespoň jednoho dítěte a nežijí v jedné domácnosti s žádnou jinou osobou.

V případě potřeby mohou o tyto dávky žádat všichni občané zemí EU pracující v Irsku, protože tento příspěvek je podle evropského práva považován za součást příspěvků pro rodiny společně s příspěvkem na dítě. To se ovšem nevztahuje na občany zemí EU, kteří se nově přistěhovali do Irsku a doposud nebyli schopni najít zaměstnání.

Příspěvek na rodinné příjmy

Jedná se o týdenní dávky pro rodiny s nízkými příjmy, včetně rodin s jedním rodičem, kde jeden z rodičů pracuje. Abyste měli na tento příspěvek nárok, musíte pracovat alespoň 19 hodin týdně nebo 38 hodin za dva týdny a odpracované hodiny můžete sčítat s hodinami, které odpracoval váš partner. Musíte mít alespoň jedno dítě, které s vámi běžně žije v jedné domácnosti a které vyživujete. Váš průměrný příjem nesmí překročit stanovenou hranici, která závisí na velikosti rodiny. O tyto dávky byste měli žádat co možná nejdříve po nástupu do zaměstnání. Tento příspěvek nepodléhá zdanění.

Příspěvek v mateřství

Těhotné ženy, které pracují, mají nárok na alespoň 26 týdnů (od března 2007) mateřské dovolené. Po uplynutí této doby máte nárok vrátit se na stejnou pozici se stejnými podmínkami. Příspěvek v mateřství je vyplácen zaměstnaným a samostatně výdělečně činným ženám na mateřské dovolené. Podmínkou pro získání tohoto příspěvku je uhrazení stanovené sumy příspěvků na PRSI a o tento příspěvek byste měli žádat alespoň 6 týdnů (12 týdnů v případě samostatně výdělečně činných žen) před plánovaným začátkem mateřské dovolené. Tento příspěvek nepodléhá zdanění.

Další dávky

Dávky pro nemocné – Existuje řada dávek pro osoby nemocné nebo postižené.

Dávky pro opatrovníky – Příspěvek pro opatrovníky, kteří žijí s osobami vyžadujícími nepřetržitou péči a o tyto osoby pečují, závislý na zjištění majetkových poměrů.

Příspěvek pro opatrovníky – Příspěvek vyplácený pojištěným osobám, které opustí zaměstnání za účelem starat se o osobu vyžadující nepřetržitou péči.

Vdovský důchod – Dávky pro osoby, jejichž manžel či manželka zemřeli.

Státní starobní důchod – Starobní důchod pro osoby od 66 let věku.

Příspěvky na návrat do zaměstnání/ vzdělání – existuje celá řada podpor, jejichž účelem je pomoci nezaměstnaným/nemocným osobám, které si přejí opět začít pracovat nebo zapojit se do vzdělávacího programu.

Grant na doplňkovou péči – Roční dávka pro opatrovníky na plný úvazek, kteří se starají o jisté osoby vyžadující nepřetržitou péči a pozornost. Výplata této dávky nezávisí na majetkových poměrech, ale je podmíněna jinými kritérii.

Příspěvky na zdravotní péči – Příspěvky na stomatologickou, oční a ušní péči závislé na příspěvcích na PRSI.

Další informace

Department of Social and Family Affairs (Ministerstvo sociálních a rodinných záležitostí)

www.welfare.ie